

Recapitulare noțiuni teoretice

Exerciții și aplicații de pregătire

Dictare cu spații de completare

Dictări de verificare

Exerciții de ameliorare

Caietul meu de DICTĂRI

pornind de la noțiuni teoretice
de punctuație, ortografie și scriere corectă

CLASELE

2

3

4

Nume

.....

.....

SINAPSIS®

CUPRINS

PUNCTUAȚIE

Punctul, linia de dialog, semnul întrebării	4
Două puncte, virgulă	6
Semnul exclamării, ghilimele, puncte de suspensie	8

ORTOGRAFIE

Intr-un/intr-o, dintr-un/dintr-o	10
sa/s-a, sau/s-au	12
ia/i-a, iau/i-au	14
săi/să-i	16
iar/i-ar	18
la/l-a	20
nea/ne-a, neam/ne-am	22
Intruna/intr-una	24
va/v-a, var/v-ar	26
sar/s-ar, car/c-ar	28
mai/m-al, nai/n-al	30
cai/c-al, căi/că-i	32
ca/c-a-l, cea/ce-a, cai/ce-i, ceal/ce-al	34
n-am, n-al, n-are, n-ați, n-au, n-aveți	36
nu/nu-l, n-o, nu-i	38
lor/l-or, cor/c-or	40

SCRIU ȘI PRONUNȚ CORECT

Cuvinte care conțin „ă” și „î”	42
Cuvinte care conțin „x”	44
Cuvinte care conțin „ea”, „ia”	46
Cuvinte care conțin „le”	48
Cuvinte care conțin „oa”, „ua” și „uă”	50
Cuvinte care conțin vocale duble „ee”, „ii”, „oo”, „uu”	52
Cuvinte care au litera „m” înaintea de „b” sau „p”	54
Grupurile de litere „ce/ci”, „ge/gi”	56
Grupurile de litere „che/chi”, „ghe/ghi”	58
odată/o dată	60
Cuvinte cu formă asemănătoare și sens diferit	62

Îmi amintesc!

Două puncte (:) - acest semn se folosește în următoarele situații:

- înaintea unei enumerări: *Am cules: margarete, crizanteme și lalele.*
- înaintea unei explicații: *Am fost apreciat deoarece: am făcut curățenie, mi-am făcut temele și am luat doar calificative bune.*
- înainte de cuvintele unei persoane:
Andrei o strigat:
— *Arată-mi și mie telefonul!*
- înaintea citării unui text sau a unui proverb:
Vorba proverbului: „Prietenul la nevoie se cunoaște.”

Virgula (,) marchează o pauză în vorbire și se folosește:

- între elementele unei enumerări dacă nu este utilizat cuvântul „și”:
Am adus bamboane, ciocolată și napolitane.
- pentru a despărți de restul propoziției numele persoanei căreia mă adresez:
— *Aлина, vino repede!*
— *Ha!, Aлина, ajută-mă!*
— *Vino cu mine, Aлина!*
- pentru a separa cuvinte sau grupuri de cuvinte care completează vorbirea cuiva:
— *Am vrut să vin mâine, o zi în Marea.*
- între cuvintele care afirmă sau neagă ceva și restul propoziției:
— *Da, vreau prăjitură.*
— *Nu, nu am plecat la stomatolog.*
- în fața cuvintelor „dar” și „iar” cu condiția să nu aibă înțelesul de „cadou”, respectiv „din nou”:
Îmi place ciocolata, dar nu cu arahide.
Eu merg la bunici, iar tu mergi la verșoara ta.

NU se folosește virgula:

- lângă cuvântul „și”: *Am cumpărat pâine, legume și fructe.*
- între subiect și predicat: *Capului cibește.*
- între un cuvânt și însușirea sa (substantiv și adjectiv): *Creionul roșu e rupt.*
subst. adj.

Mă pregătesc!

- 1 Pune virgula acolo unde este nevoie.

— Maria haide să cumpărăm: creioane caiete și carioci!
Îmi place la bunici dar nu în vacanța de iarnă.

- 2 Ascultă dictarea (Broșură, pag. 30) și completează în casete cu semnele de punctuație potrivite.
- Domnul Popescu este mândru de grădina sa. El are în grădină lalele
gladiole crizanteme și crini.
- O vecină îi spune
- Ce flori frumoase aveți domnule Popescu!
- Mulțumesc Maria. Sunt frumoase dar trebuie să am multă grijă de ele pentru a nu se ofili. Au nevoie de soare lumină și căldură.
- Da florile sunt foarte fragile. Așa suntem și noi oamenii precum spune proverbul „Zilele omului sunt ca floarea câmpului.”

Dictări

• Ascultă cu atenție dictările și scrie.

Ameliorare

• Verifică dictările. Dacă ai greșeli sau vrei să aprofundezi noțiunile învățate, urmează pașii:

- 1 Recitește rubrica **IMI AMINTESC!**.
- 2 Folosește într-un singur enunț **virgula** și semnul **două puncte**.

Îmi amintesc!

într-un/într-o

Construcțiile **într-un/într-o** se scriu întotdeauna cu cratimă, deoarece sunt alcătuite din două cuvinte diferite:

- în + un → într-un; *Exemplu: Am pus coletul într-un sertar.*
- în + o → într-o; *Exemplu: Am pus ceai într-o cană.*

dintr-un/dintr-o

Construcțiile **dintr-un/dintr-o** se scriu întotdeauna cu cratimă, deoarece sunt alcătuite din două cuvinte diferite:

- din + un → dintr-un; *Exemplu: Am turnat ceai dintr-un ceainic.*
- din + o → dintr-o; *Exemplu: Am turnat apă dintr-o stropitoare.*

Mă pregătesc!

- 1 Completează cu ortogramele potrivite: *într-un, într-o, dintr-un, dintr-o.*

Copiii au urcat _____ automobil.
 _____ scorbura a intrat o veveriță.
 Maria se află _____ situație dificilă.
 Au plecat _____ excursie de neuitat.
 _____ tufiș a ieșit un arici.
 Batista îi ieșea _____ buzunar al cămășii.

- 2 Ascultă dictarea (Broșură, pag. 10) și completează.

_____ tufiș, a ieșit un iepuraș alb și pufos care ținea într-una dintre
 lăbuțe o mică varză. Ronțăia întruna cu poftă _____ frunzuliță delicioasă. S-a
 întins cât era de mărișor, apoi s-a așezat _____ cot pe iarba cea verde.
 Soarele strălucea, iar _____ parte a cerului, nori albi și pufoși pluteau ușori,
 mutați _____ parte în alta de vântul cald de vară.
 – Ce vreme bună! rosti iepurașul _____ suflare.

Îmi amintesc!

Ia și Iau

Se scriu într-un cuvânt când se referă la acțiunea de „a lua”, „a apuca”.

Exemple: Ana **ia** doar calificative bune.

Copiii **Iau** mingea și ies în curtea școlii.

I-a și I-au

Se scriu cu cratimă când după I- urmează o acțiune; sunt două cuvinte diferite care se rostesc în aceeași silabă: I (lui / ei) + a → I-a; I (lui / ei) + au → I-au

Exemple: Maria **I-a** adus lui Bogdan o ciocolată.

Colegii **I-au** adus Marinei un cadou.

Mă pregătesc!

- 1 Completează cu Ia sau I-a, Iau sau I-au.

Pooh și ceilalți prieteni _____ adus lui Iior multe cadouri. Unul _____ adus un balon, ursulețul Pooh _____ adus o oală în care să își pună ceva frumos, iar bufnița _____ scris un mesaj deosebit pe oala oferită de Pooh.

– Iior _____ acest tort de la mine, _____ spus Cristofor Robin.

– Îl _____ cu bucurie, prietene!

Iior, bătrânul măgar cenușiu e acum foarte vesel. Prietenii _____ făcut ziua mai frumoasă!

- 2 Alcătuieste câte un enunț cu Ia, I-a, Iau, I-au.

Îmi amintesc!

iar

Se scrie într-un cuvânt

- când are sensul lui „din nou“;

*Exemplu: **iar** ai uitat să faci tema? (Din nou ai uitat să faci tema?)*

- în construcții de tipul: ..., iar ...

*Exemplu: Eu citesc, **iar** Elena scrie.*

I-ar

Se scrie cu cratimă când urmează o acțiune; sunt două cuvinte diferite care se rostesc în aceeași silabă: I (lui/ei) + ar → I-ar;

*Exemplu: Sorinei **I-ar** plăcea să meargă în vacanță la mare.*

Mă pregătesc!

1. Încerculește enunțurile care trebuie completate cu iar și subliniază enunțurile care trebuie completate cu i-ar.

- Mama e profesoară de canto, _____ mătușa mea e contabilă.
- Cătălinei _____ plăcea să devină balerină.
- Dacă _____ vorbi mai frumos, ar aprecia-o mai mult.
- I-a spus că ar vrea să vină _____ pe la ei.
- Smaranda are părul șaten, _____ sora ei e blondă.
- De fiecare dată când o sună, află că _____ plăcea să îi telefoneze mai des.

2. Alcătulește câte un enunț cu iar și i-ar.

3. Bifează enunțul scris corect. Rescrie corect enunțul în care descoperi greșeli.

- Mădălinei i-ar plăcea să meargă iar în excursie în Delta Dunării.
- Petru are iar test la matematică, i-ar Vlad îi cheamă la joacă.

Dictări

• Ascultă cu atenție dictările și scrie.

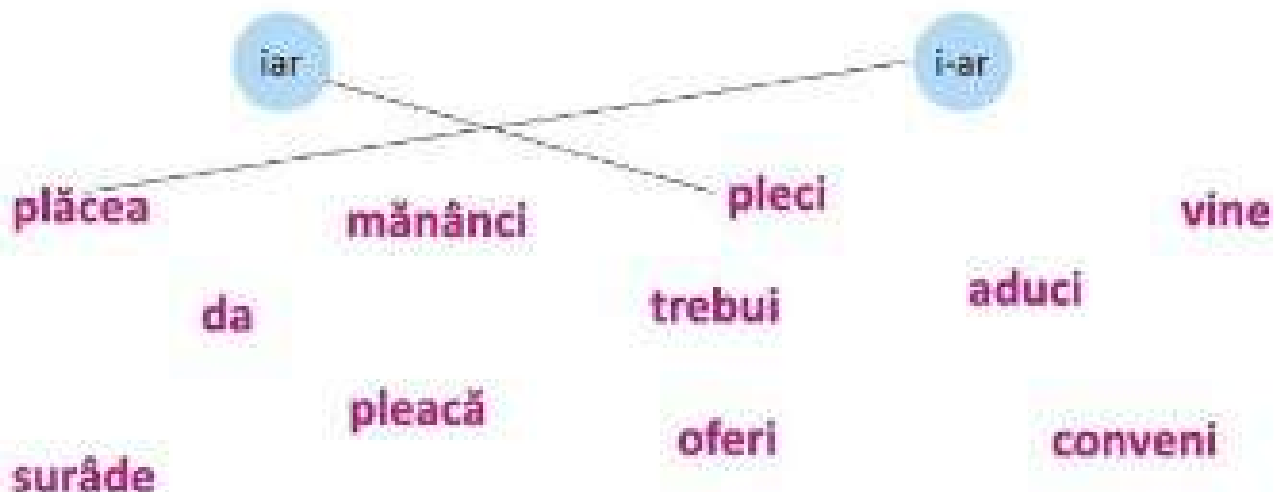

Ameliorare

• Verifică dictările. Dacă ai greșeli sau vrei să aprofundezi noțiunile învățate, urmează pașii:

- 1 Recitește rubrica **IMI AMINTESC!**.
- 2 Unește printr-o linie ce se potrivește, după model.

Texte pentru dictări de verificare

Soluții

CAIETUL MEU DE DICTĂRI

Broșură

Nume:

SINAPSIS.

CUPRINS

TEXTE PENTRU DICTĂRI DE VERIFICARE

PUNCTUAȚIE

Punctul, linia de dialog, semnul întrebării	9
Două puncte, virgula	9
Semnul exclamării, ghilimele, punctele de suspensie	10

ORTOGRAFIE

Într-un/intr-o, dintr-un/dintr-o	10
sa/s-a, sau/s-au	11
ia/i-a, iau/i-au	12
săi/să-i	12
iar/i-ar	13
la/l-a	13
nea/ne-a, neam/ne-am	14
Întruna/intr-una	15
va/v-a, var/v-ar	16
sar/s-ar, car/c-ar	17
mai/m-ai, nai/n-ai	17
cai/c-ai, căi/că-i	18
cel/ce-l, cea/ce-a, cei/ce-i, ceai/ce-ai	19
n-am, n-ai, n-are, n-ați, n-au, n-aveți	19
nul/nu-l, n-o, nu-i	20
lor/l-or, cor/c-or	21

SCRIU ȘI PRONUȚ CORECT!

Cuvinte care conțin „â” și „î”	21
Cuvinte care conțin „x”	22
Cuvinte care conțin „ea”, „ia”	23

Cuvinte care conțin „le”	23
Cuvinte care conțin „oa”, „ua” și „uă”	24
Cuvinte care conțin vocale duble „ee”, „ii”, „oo”, „uu”	25
Cuvinte care au litera „m” înainte de „b” sau „p”	25
Grupurile de litere „ce/ci”, „ge/gi”	26
Grupurile de litere „che/chi”, „ghe/ghi”	27
odată/o dată	27
Cuvinte cu formă asemănătoare și sens diferit	28

SOLUȚII

PUNCTUAȚIE

Punctul, linia de dialog, semnul întrebării	29
Două puncte, virgula	29
Semnul exclamării, ghilimele, punctele de suspensie	30

ORTOGRAFIE

într-un/într-o, dintr-un/dintr-o	31
sa/s-a, sau/s-au	32
ia/i-a, iau/i-au	33
săi/să-i	34
iar/i-ar	36
la/l-a	37
nea/ne-a, neam/ne-am	38
întruna/într-una	39
va/v-a, var/v-ar	40
sar/s-ar, car/c-ar	41
mai/m-ai, nai/n-ai	42
cai/c-ai, căi/că-i	43
cel/ce-l, cea/ce-a, cei/ce-i, ceai/ce-ai	44

n-am, n-ai, n-are, n-ași, n-au, n-aveți	45
nui/nu-l, n-o, nu-i	46
lor/l-or, cor/c-or	47
SCRIU ȘI PRONUNȚ CORECT!	
Cuvinte care conțin „ă” și „î”	48
Cuvinte care conțin „x”	49
Cuvinte care conțin „ea” și „ia”	50
Cuvinte care conțin „ie”	51
Cuvinte care conțin „oa”, „ua” și „uă”	52
Cuvinte care conțin vocale duble „ee”, „ii”, „oo”, „uu”	53
Cuvinte care au litera „m” înainte de „b” sau „p”	55
Grupurile de litere „ce/ci”, „ge/gi”	57
Grupurile de litere „che/chi”, „ghe/ghi”	59
odată/o dată	61
Cuvinte cu formă asemănătoare și sens diferit	61

TEXTE PENTRU DICTĂRI DE VERIFICARE

Punctul, linia de dialog, semnul întrebării

pag. 5

- 1 În clasă au intrat doi elevi.
— Unde este Matei? întreabă unul dintre ei.
— A ieșit în curte.

2 Actorii

Pentru serbare, elevii au hotărât să pregătească o mică piesă de teatru.

- Care este rolul pe care îl voi avea? întreabă Mihai.
— Tu vei fi iepurașul alb, răspunde Cătălin.
— Iar eu? întreabă una dintre fete.
— Tu vei fi Alisa și vei fi avea rolul principal.

Două puncte, virgula

pag. 7

- 1 Iată ce aș vrea să știu: de ce ai mereu pe masă caietul, creionul și cartea?

Vivi a citit o carte despre arici, melci și raci, iar Adina a citit o carte despre rațe.

2 Un joc periculos

Copiii vor să se dea pe tobogan. Se înghesuie în vârful scării.

Deodată, Matei strigă:

- Ai grijă, Ana! O să aluneci.
— Vreau să cobor prima, răspunde Ana.
— Copii, le spune tata, vă rog să aveți răbdare unul cu celălalt! Vă puteți juca, dar cu atenție. Acesta e un joc periculos!

- ① — Nu, nu vreau înghețată!
— Cătălin, ajută-mă!
A citit cartea „Călătorie la Polul Nord” care începea
astfel: „A fost odată...”.

② **Lupul și Scufița Roșie**

Lupul își zise în sinea lui: „Fragedă-i fetița asta! Ce mai
îmbucătură pe cinste ar fi, zău așa! Cu mult mai gustoasă decât
baba!”.

Mai merse lupul o bucată de drum alături de Scufița
Roșie și apoi începu să-i spună cu glas mieros:

– Scufiță Roșie, ia te uită ce flori frumoase strălucesc în
jurul tău! Și tu nici nu le iei în seamă măcar... Și mie mi se pare
că n-auzi ce dulce cântă păsărelele!

Dintr-un tufiș, a ieșit un iepuraș alb și pufos care ținea
într-una dintre lăbuțe o mică varză. Ronțăia întruna cu poftă
dintr-o frunzuliță delicioasă. S-a întins cât era de mărișor, apoi
s-a așezat într-un cot pe iarba cea verde. Soarele strălucea, iar
într-o parte a cerului, nori albi și pufoși pluteau ușori, mutați
dintr-o parte în alta de vântul cald de vară.

– Ce vreme bună! rosti iepurașul dintr-o suflare.

Melcii

Într-o zi ploioasă, **dintr-o** mașină au ieșit doi copii îmbrăcați în pelerine și vorbind întruna. Ei au început să caute viețuitoarele cu coarne, cum îi numeau pe melci. Când găseau câte unul, îl așezau cu grijă **într-o** cutie albastră pe care o aveau la ei.

Dintr-un salt greșit, un copil a călcat codița unui melc. Acum e supărat. **Într-un** moment de neatenție, a rănit mica vietate.

sa / s-a; sau / s-au

- 1 **S-au** gândit să meargă în parc **sau** la piscină împreună. **S-a** dus la patinoar să o întâlnească pe prietena **sa**.

2 **Căsuța ariciului**

Ariciul **s-a** hotărât să își facă o căsuță nouă. Prietena **sa**, veverița, îl ajută. Cei doi **s-au** apucat de treabă.

— Vei folosi frunze **sau** crenguțe pentru acoperiș? îl întreabă veverița.

— Încă nu m-am hotărât. Oare ce ar fi mai bine să pun?

— Bursucul a pus frunze pe locuința **sa**, iar viezurele a zis că e bine să alegi paie **sau** frunze. Haide să vedem ce găsim și vom lua atunci o hotărâre.

SOLUȚII

Punctul, linia de dialog, semnul întrebării

pag. 4

- 1 Alexandru și Cătălin se întâlnesc pe drumul spre școală. Alexandru îl întreabă pe Cătălin:
 - Ce mai faci, prietene?
- 2 Alexandru a descoperit un joc nou. E un joc potrivit pentru zilele răcoroase.
 - Cum se numește jocul?
 - Jocul se numește „Cut the rope”.
 - De unde ai aflat de el?
 - De la prietenul meu, Cătălin.
 - Vrei să încerci și tu?
 - Măine aș putea să vin la tine să ne jucăm împreună.

pag. 5

- 2 Se vor scrie două enunțuri la alegere la finalul cărora se pune punctul.
 - Exemplu: Maria și Vlad sunt colegi de bancă.
 - Măine voi merge la școală.
- 3 Se va alcătui un dialog folosind linia de dialog și semnul întrebării.
 - Exemplu:
 - Vlad, ce temă avem pe mâine?
 - De ce mă întrebi? Tu nu ți-ai notat?

Două puncte, virgula

pag. 6

- 1 — Maria, hai să cumpărăm: creioane, caiete și carioci!
Îmi place la bunici, dar nu în vacanța de iarnă.

2 Domnul Popescu este mândru de grădina sa. El are în grădină: lalele, gladiole, crizanteme și crini.

O vecină îi spune:

– Ce flori frumoase aveți, domnule Popescu!

– Mulțumesc, Maria. Sunt frumoase, dar trebuie să am multă grijă de ele pentru a nu se ofili. Au nevoie de: soare, lumină și căldură.

– Da, florile sunt foarte fragile. Așa suntem și noi, oamenii, precum spune proverbul: „Zilele omului sunt ca floarea câmpului.”

2 Se va scrie un enunț la alegere, folosind virgula și semnul două puncte.

Exemplu: Daria a cumpărat: hârtie creponată, lipici și acuarele.

Își amintea cuvintele mamei care îi spunea: „Nu te opri din drum și nu vorbi deloc cu necunoscuții!” Tocmai atunci apăru lupul care îi zise:

– Bună ziua, Scufiță Roșie!

Semnul exclamării, ghilimele,
punctele de suspensie

2 Se vor scrie două enunțuri la alegere, folosind semnul exclamării.

Exemple: – Atenție, Maria!

– Ce bine e în vacanță!

- 3 Se va scrie un enunț la alegere, folosind ghilimelele.
Exemplu: Bunica mea avea o vorbă: „Mâța blândă zgârie rău”.

într-un / într-o, dintr-un / dintr-o

pag. 10

- 1 Copiii au urcat într-un automobil.
Într-o scorbură a intrat o veveriță.
Maria se află într-o situație dificilă.
Au plecat într-o excursie de neuitat. Dintr-un tufiș a ieșit un arici.
Batista îi ieșea dintr-un buzunar al cămășii.

- 2 Dintr-un tufiș, a ieșit un iepuraș alb și pufos care ținea într-una dintre lăbuțe o mică varză. Ronțăia întruna cu poftă dintr-o frunzuliță delicioasă. S-a întins cât era de mărișor, apoi s-a așezat într-un cot pe iarba cea verde. Soarele strălucea, iar într-o parte a cerului, nori albi și pufoși pluteau ușori, mutați dintr-o parte în alta de vântul cald de vară.
– Ce vreme bună! rosti iepurașul dintr-o suflare.

pag. 11

- 2 Dintr-un stup a ieșit o albinuță. Toată ziua a umblat dintr-o floare în alta. Spre seară, după ce a zburat întruna, a întâlnit un fluture care sărea într-un picior.
– Cum te-ai accidentat? l-a întrebat într-o doară.
– Am căzut dintr-un tufiș.